Veelerveen slaat de handen ineen.

Dorpsvisie Veelerveen 2017

Vereniging voor
Plaatselijke Belangen
Veelerveen

Uitvoerder	Werkgroep Dorpsvisie Veelerveen
Opdrachtgever:	Vereniging voor Plaatselijke Belangen Veelerveen
Ondersteuning:	Gemeente Bellingwedde en Stichting Welzijn Bellingwedde

lnhoudsopgave

1. Aanleiding en werkwijze 3

2. Algemene beschrijving van Veelerveen 4

3. Visie 5

3.1 Wonen 5

3.2 Algemeen 5

3.3 Wonen jongeren 7

3.4 Wonen ouderen 7

4. Dorpshuis 8

5. Duurzaamheid 9

6. Zorg 10

7. Onderwijs 11

8. Vervoer en Infrastructuur 11

9. Sport, recreatie en natuur 12

10. Werk, economie en toerisme 13

11. Hoe verder 14

12. Samenvatting conclusies 15

1. Aanleiding & werkwijze

De gemeente Bellingwedde is bezig met het opstellen van een visie over leefbaarheid. Duidelijk is dat de gemeente in de toekomst over te weinig geld zal beschikken om de veelheid van taken uit te kunnen blijven voeren. Daarom wil de gemeente meer verantwoordelijkheden uit handen geven aan bewoners en de dorpsraden. Maar wat willen de bewoners eigenlijk en wat moet de gemeente zelf blijven uitvoeren, ondersteunen en/of aan anderen delegeren? Beantwoording van die vragen is niet eenvoudig. Daarom is aan alle dorpsraden in Bellingwedde gevraagd een dorpsvisie op te stellen.

De Vereniging voor Plaatselijke Belangen Veelerveen heeft deze taak graag op zich genomen. Begin 2016 is een werkgroep gevormd om de dorpsvisie te schrijven. In deze werkgroep zitten 10 inwoners die een soort doorsnee van de bevolking in Veelerveen vormen. De werkgroep werd ondersteund door een medewerker van Stichting Welzijn Bellingwedde voorheen 'Het oude Ambt' Om een breed beeld te krijgen wat de ideeën en wensen van alle bewoners zijn, heeft deze werkgroep ervoor gekozen een enquête onder alle inwoners te houden. Via deze enquête hebben de inwoners kunnen aangeven wat het dorp kenmerkt, wat de kwaliteiten zijn, wat beter kan, hoe het beter zou kunnen, wat er gedaan moet worden, welke partijen daarbij betrokken moeten worden en wat bewoners zelf kunnen doen.

In totaal zijn ongeveer 600 enquêteformulieren verspreid. De respons was groot. In totaal leverden 31 jongeren van 10 tot 20 jaar en 276 volwassenen het formulier in. De antwoorden zijn verwerkt tot een conceptvisie die op 9 februari 2017 aan de bewoners is voorgelegd met deze visie als resultaat.

De visie is nagenoeg uitsluitend op het enquête resultaat gebaseerd. De gemeente kon helaas geen economische en statistische data op dorpsniveau leveren maar beperkte zich tot een leeftijdsverdeling van de inwoners in Veelerveen. Die leeftijdsverdeling komt goed overeen met de leeftijdsverdeling van de respondenten op de enquête. Bovendien bleek dat verschillende prognoses over – en de gevolgen van – krimp niet eenduidigheid zijn. Daarom hebben we die niet bij onze visie betrokken maar zijn we er van uit gegaan dat een respons van meer dan 50 % op de enquête representatief is voor de mening van alle inwoners in Veelerveen. Natuurlijk is in de visie wel rekening gehouden met lokale omstandigheden en overheidsbeleid. Denkt u daarbij aan het Citta Slow

keurmerk van Westerwolde en bijvoorbeeld het beleid om ouderen zo lang mogelijk thuis te laten wonen.

2. Algemene beschrijving van Veelerveen

Het dorp Veelerveen heeft ongeveer 600 inwoners en wordt nagenoeg geheel omsloten door een agrarisch landschap dat hoofdzakelijk voor de akkerbouw wordt gebruikt. Er staan veel bomen langs de wegen en de kanalen. Het dorp zelf bestaat hoofdzakelijk uit een langgerekt lint, gelegen aan – en ook doorsneden door - het Ruiten Aa kanaal, het BL Tijdenskanaal en het Mussel Aa kanaal. Verder zijn er enkele dwarsstraten. Een drietal bruggen vormen de verbindingen tussen de verschillende dorpsdelen. Er staan ongeveer 250 woningen in het dorp. De meeste daarvan – vrijwel allemaal vrijstaand en bijna allemaal koopwoningen - staan aan de oostzijde van het kanaal langs de Veelerveensterweg. Aan de westzijde van het kanaal staan de woningen – veelal kleinere (voormalige) boerderijen – wat verder uit elkaar.

De koopwoningen in Veelerveen worden redelijk goed verkocht. Cijfermateriaal is er niet echt maar de indruk bestaat dat het dorp niet alleen aantrekkelijk is voor de eigen inwoners. Een belangrijk deel (naar schatting een kleine helft) van de woningen die de afgelopen jaren verkocht zijn werden verkocht aan mensen van buiten de eigen gemeente/provincie. De gemiddelde leeftijd van de inwoners is hoog en die van de 'nieuwkomers' over het algemeen ook. Jongeren vinden Veelerveen kennelijk niet zo aantrekkelijk. Het dorp vergrijst hierdoor nog steeds.

Uit de enquête leiden we af dat het gemiddeld inkomen van de respondenten eerder in de buurt van het minimum ligt dan bij modaal. Ongeveer 30% van de respondenten is pensioengerechtigd en 11% leeft van een uitkering. Slechts 5% heeft een bovenmodaal inkomen.

Naast de eerder genoemde bruggen, waarvan Noabers Badde (Mercedesbrug) de meest kenmerkende is, zijn er een aantal beeldbepalende gebouwen zoals de molen, het kerkje, de smederij en – in een wat mindere mate – de voormalige aardappelmeelfabriek.

De inwoners vinden het wonen in Veelerveen over het algemeen prettig tot zeer prettig. Rust, ruimte, het landschap, de inwoners en het dorpshuis zijn voor de inwoners de belangrijkste waarden. Men spreekt zich positief uit over de kanalen en groene omgeving en wil die met de huidige bestemmingen (akkerbouw, bos en toerisme) behouden.

Er zijn een aantal recreatieve routes aanwezig waardoor veel wandelaars, fietsers (ook mountainbikers) en watersporters vanaf de lente tot ver in de herfst door Veelerveen trekken. Op verschillende plekken staan bankjes en die worden veel gebruikt. Behoudens het dorpshuis is er (nog) geen horeca. Horeca wordt echter wel gemist en door velen gewenst.

Het dorp heeft behoudens een sportschool (met praktijk voor fysiotherapie) en dorpshuis geen voorzieningen. Er zijn geen winkels, nagenoeg geen bejaardenwoningen, geen verzorgingshuis, geen huisarts/tandarts en er is geen bushalte maar slechts een belbus. Het verenigingsleven floreert wel en 'noaberschap' (buren die elkaar helpen) bestaat hier nog.

3. Visie

De visie bevat per hoofdstuk korte beschrijvingen en een aantal actiepunten. Die actiepunten geven de mening van de inwoners weer en zijn in samenhang en zo concreet als maar mogelijk opgesteld. De meer uitgewerkte conclusies staan in hoofdstuk 12.

3.1. Wonen

In Veelerveen woon je betaalbaar en met plezier zolang je wilt.

3.2. Algemeen

De rust, de ruimte, het landschap en de beeldbepalende gebouwen zoals het kerkje, de bruggen en de molen maken het wonen in Veelerveen voor iedereen prettig. Het is dus heel belangrijk om die waarden goed te behouden en te benutten, ook voor promotie. Het kerkje is particulier bezit en de Mercedesbrug is eigendom van de gemeente. Graag zouden we deze blikvanger wat meer uitstraling willen geven. De klok van de kerk is uit de toren verwijderd en aan de gemeente geschonken. De toren kan het gewicht van de klok niet meer dragen.De nieuwe eigenaren van de kerk zouden de klok graag weer in de toren zien. De inwoners ondertsteunen die wens breed maar dan moet de toren wel eerst worden verbeterd. De molen is in beheer bij een stichting.

- Wij gaan de gemeente vragen om de Mercedesbrug in de kersttijd te verlichten.

Over de gevolgen van krimp zijn de meningen niet eenduidig. Sommige prognoses gaan er van uit dat het aantal huishoudens verder zal blijven dalen

maar andere onderzoeken concluderen dat deze krimp door instroom van nieuwe inwoners gecompenseerd zal gaan worden. Deze laatste mogelijkheid willen we omarmen en helpen te realiseren. Maar dat moet natuurlijk niet ten koste gaan van de 'eigen' inwoners. De inwoners hebben zich in de enquête heel duidelijk uitgesproken over tekortkomingen in het woningaanbod. Dat aanbod is voor jongeren en ouderen/hulpbehoevenden onvoldoende. Wij vinden het onacceptabel dat het aanbod voor deze groepen zo mager is dat jongeren en ouderen veelal gedwongen worden om buiten Veelerveen een woning te zoeken. Ook tegen de achtergrond van het overheidsbeleid en het zorgproject 'in Veelerveen sta je niet alleen' is het logisch beter in de woonbehoefte voor ouderen en hulpbehoevenden te voorzien. Want wat valt er te ondersteunen als de ouderen en hulpbehoevenden niet in Veelerveen kunnen blijven wonen.

Behoudens de voormalige aardappelmeelfabriek – die weinig in het zicht ligt - zijn er geen ernstig in verval zijnde gebouwen. Toch zijn er wel enige zaken die ergernis oproepen. Enkele woningen staan al lang te koop met leegstand en/of achterstallig onderhoud aan zowel het huis als het omliggende erf tot gevolg. Sommige erven lijken meer op een autosloperij en caravanstalling dan tuin of erf. Al dan niet loslopende honden veroorzaken op sommige plaatsen overlast door geblaf en/of poep. Acantus pleegt aan een aantal woningen (Venneweg/Essenlaan) onvoldoende onderhoud. Om dat de aantrekkelijkheid van Veelerveen te behouden/vergroten denken we aan de volgende acties;

- We proberen Veelerveen op een positieve manier in de regionale en landelijke media te promoten. Doel is om zowel de Groningers als de bevolking elders in Nederland te informeren over de aantrekkelijke kanten van Veelerveen (lage

prijzen, rust, ruimte, mooi landschap zonder overlast door aardbevingen. Dit kan bijdragen aan vermindering van verpaupering en leegstand.

- We gaan met de gemeente over verpauperend onroerend goed en Acantus in gesprek over verbetering van het onderhoud aan de huurwoningen en ander onroerend goed.
- We dringen er bij de gemeente op aan de hondenbezitters te wijzen op de mogelijkheden om overlast te verminderen. Het is namelijk een kleine moeite en ook verplicht om de honden binnen de bebouwde kom aangelijnd te houden, poep direct op te ruimen en honden niet voortdurend buiten te laten blaffen.
- We vragen de gemeente of het haalbaar is om bij de openbare afvalbakken in de bebouwde kom houders met zakjes voor hondenpoep te plaatsen.

3.3. Wonen jongeren

De jongeren die in Veelerveen opgroeiden kiezen vaak voor een andere woonplaats als ze op zichzelf gaan wonen. Voor een deel komt dat waarschijnlijk omdat er voor hen nu nog onvoldoende huur- en koopwoningen beschikbaar zijn. Koopwoningen – ook al zijn die voor hen vanwege een gunstige prijsstelling wel bereikbaar – zijn vaak toch onbereikbaar vanwege de hoge eisen die aan de financiering kleven. De schaarse huurwoningen worden na open inschrijving regelmatig toegewezen aan mensen afkomstig uit andere dorpen. De jongeren die in Veelerveen op zichzelf willen gaan wonen vinden daardoor dus niet snel een betaalbaar huis. Dat moet veranderen. Enkele ideeën daarvoor zijn;

- Gemeente en Acantus vragen of er mogelijkheden zijn om starters uit Veelerveen voorrang te geven bij het toewijzen van vrijkomende huurwoningen.
- Onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de bestaande voorraad goedkope huur- en koopwoningen te verbeteren, te vervangen of te vergroten. Daarbij betrekken we ook de mogelijkheden om startersleningen beter toegankelijk te maken.

3.4. Wonen ouderen

De ouderen willen – ook als zij wat hulpbehoevend worden - graag zolang mogelijk in Veelerveen blijven wonen. Toch wonen er maar 2 personen ouder dan 85 jaar in het dorp en velen vragen zich af of zij ook daadwerkelijk in Veelerveen kunnen blijven wonen. Het ontbreken van openbaar vervoer, het onderhoud van de woning, het erf en tuin worden vaak als te zwaar genoemd en ook de indeling van de woning past vaak niet bij het ouder/hulpbehoevend worden. Daarbij noemt men de situering van slaapkamer en badkamer op de bovenverdiepingen het meest. Het overgrote deel van de ouderen woont in een koophuis. Het grote aandeel koopwoningen kan, zeker bezien in relatie tot het geringe aantal huurwoningen (en de wijze van toewijzing aan nieuwe inwoners) een obstakel vormen om in Veelerveen te blijven wonen als men wat meer hulpbehoevend wordt. Informatie over (subsidie)mogelijkheden voor verbetering van de eigen woning is weinig beschikbaar. Uit de enquête bleek de voorkeur van inwoners om in geval van ouderdom/hulpbehoevendheid in een woongroep of verzorgingshuis te willen gaan wonen of bij familie/vrienden in het dorp in te trekken. Voor wonen in groepsverband zijn er nu zeker te weinig

mogelijkheden. Bovendien is er geen verzorgingshuis en zijn er ook geen appartementen.

- We gaan onderzoeken of er mogelijkheden/subsidies zijn om koopwoningen snel, eenvoudig en betaalbaar aan te passen aan de noden van ouderen/hulpbehoevende bewoners.
- We onderzoeken of realisatie van appartementen, verzorgingshuis en/of huisvesting voor woongroepen mogelijk is.

4. Dorpshuis

Het dorpshuis is een plek om te ontmoeten en te verbinden.

Het dorpshuis (Ons Noabershoes) vervult een heel belangrijke en centrale rol in het dorp. De bewoners kunnen er terecht voor advies, hulpvragen en gezelligheid. Jong en oud, passanten, sporters, nieuwe inwoners – afkomstig uit het hele land – en inwoners die al lang in Veelerveen wonen ontmoeten elkaar hier. Het gebouw omvat een sportzaal, een bar met eenvoudig ingerichte keuken, een peuterspeelzaal, een vestiging van Buurtzorg, de Steunstee en PUK (een dagopvang voor meervoudig beperkte mensen) Sinds 1 november 2016 is er wekelijks ook een dorpsondersteuner (in Veelerveen sta je niet alleen) aanwezig om zorgvragers en vrijwilligers bij elkaar te brengen dan wel zorgvragers de weg in zorgland te wijzen.

- Van belang is dat de activiteiten van de Steunstee (welzijn) en de nieuwe zorgondersteuning goed op elkaar worden afgestemd.
- Info over wat de Steunstee en de zorgondersteuning kunnen bieden/betekenen moet regelmatig via Kraante en andere media verspreid worden.

In onze visie vervult het dorpshuis een heel centrale functie. Wellicht kun je zelfs stellen dat er zonder dorpshuis geen dorp is. Vanwege dat belang moet de continuïteit van het beheer en de dienstverlening goed gewaarborgd zijn en blijven. Uit de enquête zijn een aantal goede ideeën gekomen die we graag willen realiseren.

- Betere mogelijkheden/faciliteiten voor activiteiten zoals biljarten, tafeltennis, kaarten, etc.
- Een deel van het gebouw inrichten als leeshoek (met kranten en tijdschriften) inclusief de mogelijkheid om daar gratis boeken aan te bieden, te ruilen en mee te nemen. Een soort bezorgdienst om hier bibliotheekboeken (van bibliotheek Vlagtwedde) op te halen en terug te brengen
- Enige leuke attracties/activiteiten voor jongeren. We denken bijvoorbeeld een hoek speciaal voor jongeren met een ouderwetse flipperkast, tafelvoetbal o.i.d.
- Plaatsing van een advertentiebord (net zoiets als in supermarkten) waar inwoners materialen, klussen kunnen aanbieden/vragen. Dit kan ook bijdragen aan de wens van jongeren om meer mogelijkheden te vinden iets bij te verdienen, ouderen te zwaar werk rond huis en in de tuin uit handen te nemen of als contactbord om bijvoorbeeld gezamenlijk boodschappen te gaan doen.
- Aanbieden van meer culturele activiteiten
- Uitbreiding van de openingstijden (vooral in de zomerperiode)
- Terras aan het water. Eventueel in combinatie met de plaatsing van een openbare aanlegsteiger voor passanten die dan wat kunnen eten drinken of gebruik maken van toilet/douche.
- Plaatsing van een duidelijk zichtbaar oplaadpunt voor elektrische fietsen zodat fietsende passanten hun accu kunnen opladen.

5. Duurzaamheid

We doen het samen; dat is goedkoper, lekkerder, leuker en goed voor het milieu.

Verrassend was de grote behoefte om Veelerveen te verduurzamen. De respondenten gaven blijk van een grote bereidwilligheid om afval te scheiden,

zelf elektriciteit op te wekken of – in Veelerveen opgewekte - stroom af te nemen, zelf groente te kweken en/of lokaal (duurzaam) geproduceerd voedsel af te nemen. Ook blijkt een aanzienlijke interesse om ervaringen op tuingebied te delen en zaden/plantgoed te ruilen. Het meest concrete idee uit de enquête was de aanleg van een dorpstuin achter het dorpshuis. We gaan ons voor onderstaande ideeën inzetten

- Aanleg van een dorpstuin achter het dorpshuis waar men gezamenlijk groenten en fruit kweekt, groenten/zaden/plantgoed kan ruilen en waar men – al dan niet in workshopverband – met elkaar groene vaardigheden kan uitwisselen/leren.
- Het organiseren van moestuincursussen, voorlichting over natuurlijk tuinieren en compost maken.
- We brengen de mensen die al zonnepanelen en/of een zonneboiler hebben in contact met de mensen die overwegen deze aan te schaffen. We peilen of er in deze groep interesse is om overtollige stroom (in coöperatieverband) lokaal te vermarkten.
- We vragen de gemeente of er mogelijkheden zijn om het dorpshuis energieneutraal te maken door plaatsing van zonnepanelen en een verwarming o.b.v. zonne- of aardwarmte.
- We vragen Acantus of er mogelijkheden zijn om zonnecellen op de huurwoningen te plaatsen.
- We willen snoeihout (zowel van gemeentelijke bomen/struiken als uit particuliere tuinen) benutten voor houtkachels en/of productie van houtsnippers. Ook het afgevallen blad uit de bladkorven zou voor grondverbetering bij particulieren kunnen dienen. We proberen voor uitvoering van deze ideeën een soort samenwerkingsverband of klussendienst op te zetten.
- We brengen de mogelijkheden voor het laten uitvoeren van klusjes in en rond het huis door medewerkers van het Training en Diagnose Centrum (TDC in Vlagtwedde) onder de aandacht van de inwoners.
- De gemeente wordt verzocht om bij alle bankjes in het dorp openbare vuilnisbakken te plaatsen en deze voldoende frequent te ledigen.

6. Zorg

Zorg is er altijd en voor iedereen !

Een aantal onderwerpen rond zorg zijn al in de hoofdstukken Wonen en Dorpshuis aan de orde gekomen. Die gaan we niet herhalen. Duidelijk is dat de afstand tussen Veelerveen en voorzieningen voor ouderen en hulpbehoevenden groot is. Hierdoor is het bezwaarlijk of zelfs onmogelijk om in Veelerveen te (blijven) wonen als autorijden/fietsen om wat voor reden dan ook niet meer gaat. Behoudens de eerder genoemde actiepunten rond wonen vindt men openbaar vervoer dus heel belangrijk. De bus moet terug.

- We zullen bij gemeente en provincie aandringen op herstel van de opstapplaats. Dat is overigens niet alleen van belang voor de ouderen maar ook voor de (schoolgaande) jeugd.

7. Onderwijs

Veilig en bereikbaar voor jong en oud.

Veel kinderen gaan in naburige dorpen op de fiets naar school maar een kwart van de ouders vindt de schoolroutes niet veilig genoeg. Vooral de Veelerveensterweg is met stip als meest onveilig aangemerkt. Maar de fietsers kunnen een groot deel van hun route wel langs de andere kant van het kanaal fietsen. Die is tot de kruising met de Venneweg autoluw. Maar dat geldt niet voor de Venneweg zelf en de Loosterweg. Voor scholieren die middelbaar onderwijs in Bellingwolde volgen zijn er geen veiligere wegen. Datzelfde geldt ook voor scholieren die op de fiets de scholen in Vlagtwedde en Onstwedde volgen.

De behoefte aan cursussen op gebied van PC en social media, tuinieren en hobby's is groot.

- We gaan inventariseren aan welke cursussen behoefte is en zetten ons in hierin (inclusief sneller internet en betere mobiele bereikbaarheid) te voorzien.
- We gaan onderzoeken of een nieuwe fietsroute op het maaipad, gelegen tussen het verlengde van de Tussenvenneweg en de Koeweg realiseerbaar is.
- We onderzoeken of een verhard fietspad tussen de Mercedesbrug en de Lanesloot langs de zuidzijde van het Mussel Aa Kanaal aangelegd kan worden of een brug over het Mussel Aa Kanaal ter hoogte van de Lanesloot. Beide routes zijn niet alleen veel veiliger voor de scholieren maar ook aantrekkelijk voor recreanten en toeristen.

8. Vervoer en infrastructuur

In Veelerveen kun je je veilig en gemakkelijk verplaatsen.

De Veelerveensterweg is met stip als meest onveilig voor zowel fietsers, voetgangers als automobilisten genoemd. Redenen voor de onveiligheid zijn; te hard rijden door auto's en - steeds bredere - landbouwwerktuigen, ontbrekende fiets- en voetpaden, slechte verlichting en diepe sporen in de bermen.

Datzelfde geldt in iets mindere mate ook voor de Loosterweg. Over het algemeen is men wel tevreden over het onderhoud van de wegen, bermen en groenstroken. Duidelijk is dat de meningen over het groenonderhoud nogal uiteenlopen. Zo vindt de een dat de bermen en oevers vaker gemaaid moeten worden terwijl anderen eenmaal per jaar al te veel vinden. Over het snoeien van bomen en het uitdunnen van bosopstanden zien we diezelfde tegengestelde meningen. De behoefte aan betere informatie over het onderhoud is dus zeker aanwezig.

- We gaan aan verkeerskundigen advies vragen hoe de veiligheid op m.n. de Veelerveensterweg verbeterd kan worden.
- De vragen de gemeente of het mogelijk is de plaatsnaamborden op de Loosterweg ieder 250 meter te verplaatsen zodat overal op deze weg een maximumsnelheid van 50 kiliometer gaat gelden.
- We gaan bij de gemeente aandringen op verbetering van de bermen door het toepassen van graskeien. Dat verbetert niet alleen de veiligheid maar betekent ook een besparing op de onderhoudskosten. Nu moeten de bermen immers elk jaar uitgevlakt worden.
- We gaan aandringen op betere communicatie over het groenonderhoud. Niet alleen info over momenten en wijze van onderhoud maar ook nut/noodzaak in de meest brede zin.

9. Sport, recreatie en natuur

Veelerveen leeft en beweegt.

Ruim 3/4 van de respondenten geeft aan te bewegen en een heel groot deel is tevreden over de mogelijkheden daarvoor. Maar 11% van de respondenten is echt ontevreden over de mogelijkheden en missen o.a; natuurbeleving, wandelclub, sport voor ouderen/kinderen en biljarten. Opvallend daarbij was dat slechts 10 % van de respondenten de sportschool zegt te bezoeken terwijl iets meer dan de helft van de respondenten aangeeft niet te weten wat de sportschool allemaal te bieden heeft.

De interesse in de geschiedenis van Veelerveen is groot. Om daarin te voorzien willen we ons graag inzetten.

Redelijk vaak noemt men dat de opstallen van de voormalige aardappelmeelfabriek de moeite van behouden waard zijn. Enige respondenten hadden hiervoor concrete ideeën zoals aanleg van een dorpspark en het verbouwen van de opstallen tot appartementen of een woonvoorziening voor groepen.

- We onderzoeken of er voldoende behoefte is aan een Jeu de Boule baan/club.
- We gaan contact leggen met IVN, verenigingen, het Groninger Landschap en het dorpshuis/de sportschool om te vragen welke mogelijkheden zij voor natuurbeleving, wandelen en sport voor ouderen/jongeren kunnen bieden.
- We vragen de eigenaar van de sportschool regelmatig een artikel te leveren voor plaatsing in de 'Kraante' over de mogelijkheden die de sportschool kan bieden.
- We gaan inventariseren of mensen over de geschiedenis van Veelerveen materiaal hebben, dat beschikbaar willen stellen en peilen of zij interesse hebben om in groepsverband de historische materialen te verzamelen/bespreken en te presenteren.
- We gaan met eigenaar van de aardappelmeelfabriek spreken over wat hij met de opstallen voor ogen heeft. Daarbij brengen we ook de ideeën in over wonen (ombouwen tot dorpspark met appartementen en/of accommodatie voor groepswonen/verzorgingshuis)

10. Werk, economie en toerisme

Ruimte voor kleinschalige initiatieven met behoud van rust en landschap.

Slechts 17% van de respondenten ziet mogelijkheden voor creëren van werkgelegenheid maar relatief veel (47%) ziet men mogelijkheden voor ondernemers. Die variëren van kanoverhuur tot Bed & Breakfast, van winkeltjes

tot camping, van horeca tot aanlegsteigers, van energieopwekking tot aan huisverkoop van (bio)groenten en creatieve zaken.
De respondenten noemden bos/natuur met grote voorsprong als bestemming voor het buitengebied. Akkerbouw en veeteelt en toeristische bestemming werden ook vaak genoemd. Wij zijn van mening dat het huidig agrarisch gebruik sterk bijdraagt aan de prettige woonomgeving vanwege de rust, ruimte en het mooie, open landschap.

- We zullen bij de gemeente aandringen op een positieve grondhouding t.a.v. particuliere initiatieven die passen bij de sfeer en karakter van het dorp. We zullen proberen de samenwerking tussen aanbieders in het dorp en die van over de grens te bevorderen.
- Initiatieven die leiden tot aanbieden van slaapgelegenheid zoals B&B/trekkershutten, aan huis verkoop en kleine winkeltjes, horeca en routes voor fietsers/wandelaars zullen we ondersteunen.
- De rust, ruimte en het mooie landschap willen we behouden en daarom willen we geen megastallen. We zullen dat aan de gemeente en provincie meedelen.

11. Hoe verder

De werkgroep dorpsvisie noch de bestuursleden van de Vereniging voor Plaatselijke Belangen Veelerveen kunnen al die actiepunten zelf uitwerken. De inwoners moeten zelf ook actief worden. De werkgroep- en bestuursleden zullen zaken wel initiëren, ondersteunen, anderen inspireren, verbindingen tussen nieuw op te richten werkgroepen, organisaties en overheden leggen en acties eventueel bijsturen. Een aantal acties zijn snel en zonder geld realiseerbaar. Denk daarbij aan het bij elkaar brengen van mensen die al zonnecellen/zonnewarmte installeerden en mensen die dat overwegen te doen. Mogelijk kan uit deze groep ook een coöperatief initiatief voortkomen. Maar andere acties (bijvoorbeeld bouwen van woningen voor starters, woongroepen of ouderen) vereisen beleidsverandering, forse investeringen en inbreng van veel partijen/overheden. Het bestuur van de vereniging zal de visie bij gemeente, provincie en andere partijen zoals Acantus inbrengen met de vraag hoe dergelijke acties financierbaar en uitvoerbaar zijn. Dat is het eerste en veruit belangrijkste actiepunt voor het bestuur en de werkgroep. Afhankelijk van de resultaten uit die gesprekken zullen de prioriteiten bepaald gaan worden.

Uiteraard worden de inwoners over de voortgang en de resultaten via 'Kraante' en website op de hoogte gehouden

Tot besluit willen we iedereen oproepen om te helpen Veelerveen nog leefbaarder en aantrekkelijker te maken. Dat kan niet alleen door de acties mede te helpen uitvoeren maar ook door klussen, energie en materialen – al dan niet betaald – door de eigen inwoners uit te (laten) voeren of met hen te ruilen. Op die manier rouleert er meer geld in Veelerveen i.p.v dat het naar andere buurgemeenten of nog verder weg verdwijnt.

12. Conclusies enquête dorpsvisie

Jongeren

Van de respondenten is 68% van de 10 tot 20 jarigen een jongen en 32% een meisje, dit komt overeen met de gemeentegegevens (64%, respectievelijk 36%).

Meer dan de helft van de jongeren die reageerden is 14 t/m 17 jaar oud.

Ongeveer 45% van de jongeren heeft een bijbaantje maar bijna de helft vindt dat er voldoende mogelijkheden voor bijbaantjes zijn. 40% vindt dat er onvoldoende mogelijkheden zijn.

Verveling is een issue maar vooral in het weekend. Er zijn weinig mogelijkheden om leeftijdsgenoten te ontmoeten vindt 55% .

Ruim de helft (55%) van de jongeren is geen lid van een vereniging terwijl 74% niet vindt dat er te weinig mogelijkheden zijn.

42% van de jongeren gaat weg uit Veelerveen als ze de kans krijgen maar de helft weet nog niet waarheen. Opmerkelijk is dat voor zowel blijven als weggaan dezelfde reden wordt opgegeven nl. rustig en niets te doen.

Jeugdsoos leeft niet echt en de behoefte eraan lijkt marginaal. 62% van de jongeren komt wel eens in het dorpshuis maar slechts een klein deel (13%) elke week.

20% ontmoet buiten geen vrienden omdat er geen geschikte plek is. Waarom geen geschikte plek is, is lastig te benoemen maar meestal omdat het niet overdekt is(12%)

Conclusies enquete volwassenen

Algemeen gedeelte

Ongeveer 12 % van de bevolking is tussen de 20 en 40 jaar en 17 % ouder dan 70 jaar . Dit klopt aardig met de gemeentedata (respectievelijk 15% en 12%. Slechts 1 op de 5 huishoudens heeft kinderen.

De respondenten vinden saamhorigheid en dorpsbinding erg belangrijk. Het is eenvoudig om contacten te leggen.

Ongeveer 40 % van de respondenten (degenen die de enquete hebben ingeleverd) heeft niets ingevuld bij de vraag waar zij trots/blij van worden in Veelerveen.

Top 10 trots	score	Top 10 blij	score
Het landschap	36	De rust	60
Het dorpshuis	33	Het landschap	59
De rust	29	De mensen	27
Het mooie dorp	18	De natuur	22
De mercedesbrug	17	Het vrije wonen	15
De natuur	16	Het dorpshuis	13
Het vrije wonen	16	Het water	13
De molen	13	Het mooie dorp	8
Het verenigingsleven	8	De sportschool	6
De georganiseerde actviteiten	6	Het verenigingsleven	5

Landschap, rust de mensen en de natuur zijn de waarden die het meest werden genoemd.

Voorzieningen (top 10 o.b.v. score zeer belangrijk en belangrijk)

1. Dorpshuis. Ongeveer 1/3 bevolking komt nooit in dorpshuis maar 2/3 wel. 77% is tevreden over activiteiten maar 64 % over het beheer.
2. Busverbinding
3. Activiteiten voor ouderen
4. Kraante
5. Activiteiten voor jongeren
6. Steunstee
7. Sociaal café
8. IJsbaan
9. Voetbalclub
10. Sporthal

Antwoorden op de toelichting op activiteiten in het dorpshuis.

De grootste groep mist niets.
Een grote groep heeft geen interesse.
Een grote groep zegt er wordt genoeg/veel gedaan.
Veel mensen willen meer muziek naar Veelerveen halen zoals:

Klassieke muziek
80 en 90 jaren
café- live bandjes pop/blues
muziekavonden gericht op 30-50 jarige
uitvoeringen eenzijdig(zang en gitaar)
diversiteit in instrumenten
grotere evenementen bv bekende band voor bredere doelgroep
bekende zanger(es)
folkbandjes

Er is behoefte aan meer activiteiten zoals, yoga, lezingen, specifieke hobbybeurs hobbyactiviteiten maar niet alleen overdag dus ook in de avonden, voorlichting op allerlei gebied ook op spiritueel natuur gebied, inbreng bibliotheek en meer culturele activiteiten.

Antwoorden op vraag over beheer dorpshuis

Beheerders actief, staan altijd klaar, zijn goed gemotiveerd, grote inzet, hardwerkend, vriendelijk en er heerst een goede sfeer.
Wensen zijn langere openingstijden zomerseizoen, terras aan het water en faciliteiten voor vissers bv een rookton.

Slechts 10 % van de respondenten bezoekt de sportschool en 55% van de mensen weet niet wat daar wordt aangeboden.

De begraafplaats wordt door 41 % van de mensen belangrijk tot zeer belangrijk gevonden.

Wonen

Ruim 1/3 van de respondenten woont meer dan 20 jaar in Veelerveen en ongeveer ¼ deel minder dan 5 jaar. Bijna ¾ deel woont binnen de bebouwde kom. 44% van import inwoners komt uit provincie Groningen.

Het overgrootte deel (86%) van de inwoners woont in een koophuis en 89 % ervaart het wonen als minstens prettig. Enkele inwoners noemen de rust en ruime en het vrije wonen als reden voor onprettig wonen maar meer dan 90 maal wordt dit juist als reden voor prettig wonen opgegeven.

Slechts 5 % van de woningen is niet geïsoleerd, 41 % is gedeeltelijk en 48 % is goed geïsoleerd. Nagenoeg niemand (1%) heeft isolatieplannen.

Energie wordt voornamelijk van de grote maatschappijen betrokken. 20 % van de respondenten heeft interesse in lokaal geproduceerde electriciteit. 14 % overweegt aanschaf van zonnepanelen en 10 % heeft die al. 5% overweegt aanschaf van een installatie voor zonnewarmte.

De interesse voor biologisch en/of duurzaam geproduceerd voedsel is groot 32% terwijl ongeveer 20% zelf voedsel wil kweken of deel wil nemen aan intiatieven om dat te gaan doen.

Duurzame ideeën die meer dan 4x genoemd zijn:

1. Collectief energie opwekken (zon/wind) of onderling doorverkopen overtollige energie
2. Gezamenlijke biomassa-installatie/vergister
3. Energiezuinige straatlantaarns (led, bewegingsdetector)
4. Uitleenplek/inbrengwinkel van overbodig of gezamenlijk (tuin)gereedschap/huisraad/kleding/speelgoed/zaden-planten
5. Gemeenschappelijke (volks)tuin

Verder genoemd:

1. Natuur/landschap: stimuleren biologische landbouw, geen pesticiden in

landbouw, landschapsbeheer door burgers, bloemranden langs akkers, aanleg hagen tussen akkers, bijenstal, aandacht voor bijen, minder megastallen, wildstand monitoren (bijen/fazanten).

2. Tuin: moestuincursus, voorlichting natuurlijk tuinieren, voorlichting gifgebruik, gezamenlijke compostplek, toezicht gemeente op tuinaanzicht.
3. Huis: milieuvriendelijk onderhoud/verbouwen, isolatie stimuleren, meer subsidie/mogelijkheden zonnepanelen, onderhoud huurwoningen, meer woningen, regenwater opvangen voor toilet/wasmachine, afvalscheiding handhaven, kalkvrij water.
4. Energie: pelletkachel stimuleren + collectief pellets inkopen, stroom van windmolentjes, kachel laag ´s nachts, verwarming via aardwarmte.
5. Activiteiten: streek/boerenmarkt, activiteiten per straat, puzzeltocht, winkels/bedrijven op fiets/loopafstand, meer speelgelegenheden, betaalbare activiteiten, ruilhandel, schuurverkoop.
6. Vervoer: gezamenlijk vervoermiddel, oplaadpunt elektrische auto´s, duurzaam wagenpark gemeente.
7. Overig: samenwerking tussen burgers en kleine kernen, subsidie voor duurzame projecten, stimuleren minder vlees eten, Kraante gebruiken, natuurvoorlichting op scholen, excursie in gemeente, snel internet.

Top 10 waardevolle plekken	score
De molen	29
Het kerkje	20
De mercedesbrug	19
De Zuidvenne	8
De oude kleedkamer voetbalveld	7
De aardappelmeelfabriek	6
Het kanaal	4
Het bos	4
De sluis	3
De huizen aan de verbindingsweg	3

Verrassend; 83 % van de woningen is geschikt voor ouderdom. Dat kan de reden voor vertrek dus niet zijn. 73 % van de inwoners wil dan ook niet verhuizen. Slechts een kleine helft (47%) van de koopwoningen is goed verkoopbaar. Als redenen werd genoemd;

Crisis
Dalende prijzen
Te weinig voorzieningen
Krimp
Negatief beeld (aardbevingen)
Verpaupering
Te afgelegen
Jongeren willen hier niet wonen.

Redenen voor verhuizen zijn;

Te grote woning/tuin
Leeftijd
Dichtbij kinderen
Onderhoud
Gebrek aan voorzieningen

Ruim de helft van de respondenten vindt dat er wel bijgebouwd zou mogen worden en ruim de helft vindt van niet. De top 5 antwoorden op waarom wel is als volgt:

Meer huur/starterwoningen voor de jongeren	23
Verbetering leefbaarheid	18
Woningen voor jonge gezinnen	11
Beter aanbod voor ouderen	6
Meer doorstroming	6

De drie meest genoemde redenen voor waarom niet:

Er zijn voldoende woningen	36
Behoud van het dorps/landelijk karakter	19
Behoud rust en ruimte	7

36 % van de inwoners vindt dat er koopwoningen voor vooral starters moeten komen. Een klein deel geeft ook aan dat er koopwoningen voor modale inkomens en alleenstaanden gebouwd zouden moeten worden. De cijfers zijn anders op de vraag over bouwen van huurwoningen. 8% wil huurwoningen voor alleenstaanden,, 12% voor modale inkomens en 22% voor starters. 16% wil zelfstandige woningen voor ouderen en/of gehandicapten, 14 % wil levensloopbestendige woningen en 7 % denkt aan woningen voor alternatieve woonvormen.
Op de vraag waar de nieuwe woningen gebouwd zouden moeten worden antwoord men:

De Acantuswoningen op de Venneweg	19
Langs de kanalen	14
Op het fabrieksterrein	12
De Verbindingsweg	9
In de kern	8
Langs de Veelerveensterweg	6
Op de bovenvenneweg	3

Het woongenot wordt negatief beïnvloed door :

Slecht onderhouden gebouwen/boerderijen (verpaupering)	83
Honden, zowel het geblaf als de poep en soms angst voor honden	57
Sloopplaatsen voor oude auto's, caravans e.d.	40
Zwerfvuil	37
Geluidsoverlast	36
Het terrein van de aardappelmeelfabriek	32

Vernielingen in de buurt	32
Houtkachels	19
De buren	19
Slecht onderhouden tuinen en erven	17

Over het algemeen is men tevreden over ledigen containers maar 28 % ervaart te weinig bladkorven. Ruim de helft van de inwoners is bereid moeite te doen voor hergebruik afval.

Zorg

Het merendeel van de respondenten (57%) vindt dat er onvoldoende voorzieningen voor ouderen zijn en maar 13 % vindt het voldoende. De meest genoemde gemiste voorzieningen zijn:

1. mobiliteit/vervoer (57x), m.n. afstand tot voorzieningen en ontbreken/onduidelijk OV
2. winkels/supermarkt (47x)
3. geldautomaat (7x)
4. niet veilig langs de weg kunnen lopen (i.v.m. ontbreken voetpaden) (4x)
5. zorgen voor elkaar (4x), o.a. boodschappen, sociale controle, hulp in tuin

Verder nog: activiteiten (dorpshuis), Steunstee/voorlichting, woning niet aangepast, geen verzorgingshuis, ambulance-aanrijtijd.

74 % heeft zorgen over blijven wonen bij hulpbehoevendheid (dat lijkt schrikbarend hoog) Daarvan geeft 41% aan dat ze dan meer hulp in huis willen, 13 % wil dan een kleiner huis met slaapkamer en badkamer op de begane grond en 11 inzenders willen dan naar een seniorenwoning.

Top 5 antwoorden op vraag naar andere mogelijkheden van wonen in geval van hulpbehoevendheid.

Een woongroep met meerdere personen	6
Wonen bij familie, vrienden of kinderen	6
De Blankeborg of ander verzorgingshuis	6
Appartement	2
In groepsverband hulp inkopen	1

Een kwart van de inwoners vindt de mogelijkheden voor een vervolgwoning en hulp in de buurt onvoldoende.

De top 5 van missende mogelijkheden.

Er zijn te weinig woningen voor ouderen/hulpbehoevenden	20
Er zijn zorgen over bezuinigingen in de zorg	5
Er is onvoldoende kennis over de thuishulpmogelijkheden	4
De thuishulp is te duur/onbetaalbaar	3
Er zijn geen geschikte groepswoningen	2

De Steunstee is belangrijk voor ouderen vindt 82 % maar 47 % van de mensen weet niet wat er wordt aangeboden. Als toelichting voor het belang van de Steunstee werd genoemd

Eenzaamheid
Sociale contacten
Ontmoetingsplek, gezellig bij elkaar zitten, gezamenlijk eten
Hulp krijgen/ vragen op allerlei gebied
Er wordt te weinig geboden ouderen komen niet
Geen idee wat zij daar doen
Informatie halen
Goed dat deze er is, het is belangrijk voor de ouderen
Hulp bij invullen formulieren en/of inloopspreekuur wordt door 20% van de mensen wenselijk geacht.

Eenzaamheid komt marginaal voor maar de zorg daarover is veel groter.

Onderwijs

Minder dan 8% heeft kinderen die de basisschool bezoeken. Een kwart daarvan maakt gebruik van buitenschoolse opvang. De behoefte is ongeveer tweemaal zo groot.

Vooral vroeger was de aanwezigheid van een basisschool belangrijk bij de woonplaatskeuze: 46% van inwoners met woonduur > 20 jaar vond dit (zeer) belangrijk en slechts 5% met woonduur < 5 jaar.

Bijna 15 % heeft kinderen in het voortgezet onderwijs. Het is heel belangrijk dat het voortgezet onderwijs in Bellingwedde mogelijk blijft.

De fiets is het belangrijkste vervoermiddel naar school . Een busverbinding wordt gemist. En ¼ deel van de ouders vindt de schoolroute niet veilig en de helft wil andere vormen van schoolvervoer. De voorkeur ligt overduidelijk bij een busverbinding. Verlichting is veelal onvoldoende en auto's/tractoren rijden te hard.

Ongeveer 14 % van de respondenten heeft behoefte aan cursussen.

Top 10 antwoorden op de vraag welke cursussen gewenst zijn

PC en social media	8
Vrije tijd (knutselen, handwerken, etc)	4
Duitse taal	3
Kooklessen	2
Tuinieren	2
Nederlandse taal	2
Haarknippen	1
Dierverzorging	1
Belastingformulieren invullen	1
EHBO	1

Antwoorden op speelvoorziengen (40% voldoende tot goed en 15 % onvoldoende) zijn als volgt te duiden. De speelvoorzieningen worden vaker matig/slecht beoordeeld door inwoners zonder kinderen (24%) dan met kinderen (12%).

Vervoer en infra

De auto is voor 96% belangrijk en de fiets als 2de middel van vervoer voor 55% De bus is dat slechts voor 3%. 78% van de inwoners gebruikt de bus nooit en 3% maakt er dagelijks gebruik van. De belangrijkste opstapplaatsen zijn Veele, en Vlagtwedde. Bijna 20 % van de inwoners wenst een betere busverbinding. Dat is vooral van belang voor de schoolgaande jeugd en de ouderen.

Ruim 10 % heeft interesse in autodelen en maar 5% heeft behoefte aan gezamenlijk vervoer.

De meningen over veiligheid fietsen liggen ver uiteen (64 veilig en 26 onveilig) hardrijden op Veelerveensterweg is de grootste bron van onveiligheid.

Top 5 oorzaken onveilig fietsen

Te hard rijden op de Veelerveensterweg	31
Groot landbouwverkeer dat veelal te hard rijdt	22
Ontbrekende fietspaden	17
Te weinig verlichting	9
Diepe gaten in de bermen direct naast de rijbanen	7

Internet is voor bijna 90% belangrijk maar 23 % is ontevreden. Ruim 1/3 deel is ontevreden over de mobiele telefoonverbinding. Over KPN zijn 2x zoveel mensen tevreden dan ontevreden, bij de andere aanbieders is de verhouding tevreden/ontevreden ongeveer gelijk.

70% van de inwoners is positief over de toestand van de wegen. Belangrijkste verbeterpunt zijn de bermen.

Top 10 van onveilige wegen.

Veelerveensterweg	54
Loosterweg	13
Venneweg/Vennen	11
Verbindingsweg	10
Spetsebrugweg	8
Kruising bij de brug	8
Bocht bij de molen	3
Nw. Veendijk	2
Kruising Scheidingsweg/Verbindingsweg	2
Weg naar school	2

99 maal vond men dat er voldoende fiets- en voetpaden zijn maar ook 99 maal dat er onvoldoende fietspaden zijn. 89 mensen vonden dat er te weinig voetpaden zijn.

Top 10 meest gemiste fiets- en voetpaden.

Veelerveensterweg	voetpad	79
Veelerveensterweg	fietspad	69
Loosterweg	voetpad	19
Loosterweg	fietspad	11
Industrieweg	voetpad	11
Industrieweg	fiertspad	8
Venneweg	fietspad	10
Venneweg	voetpad	9
Spetsebrugweg	fietspad	10
Spetsebrugweg	voetpad	6

Groenonderhoud (exclusief bermen) vindt slechts 10% slecht tot matig. De belangrijkste klachten zijn:

1. maaien van bermen en kanaalzijde (18x)
2. snoeien/onderhoud bomen (9x)
3. dichtgroeien m.n. bij wandel- en fietspaden (4x)
4. onderhoud is te goed, te weinig oog voor ecologie, te weinig bloemen (4x)
   Verder nog genoemd: begraafplaats, bos bij kanaal is vernield, bosjes met hoog onkruid, zwerfafval in bermen, bladeren/takken.

De slecht onderhouden plekken zijn

Verbindingsweg
Veelerveensterweg
De Vennen
Essenlaan
Bermen worden niet gemaaid
Begraafplaats

Sport, Recreatie en Cultuur

Ruim 43 % van de mensen is lid van de ongeveer 15 verenigingen maar slechts 15% is als vrijwilliger actief. Bijna 40 % van de mensen vindt dat er voldoende mogelijkheden voor vrijwilligerswerk zijn maar slechts 15 % wil vrijwilligerswerk doen. Het grootste deel daarvan op sociaal vlak.

Bewegen vindt 75 % van de respondenten belangrijk en 80 % geeft aan te bewegen.

Top 10 bewegen

Wandelen al dan niet met hond(en)	90
Fietsen	44
Tuinieren	25
Sportschool en/of fitness	19

Sporten zoals hardlopen, voetbal of badminton	16
Gymen	12
Huishouden	11
Zwemmen	7
Paardrijden	6
Klussen	3

67% van de respondenten is tevreden over de mogelijkheden om te bewegen.

Top 10 missende mogelijkheden voor bewegen

Natuurbeleving	14
Volleybal	11
Wandelclub	10
Sport voor ouderen	9
Biljarten	8
Sport voor kinderen	7
Nordic walking	6
Jeu de boules	6
Yoga	5
Kaarten	5

Ruim de helft van de mensen blijft in Veelerveen voor sport/activiteiten en ruim een kwart gaat ook buiten het dorp.
De interesse voor de geschiedenis van het dorp is voor 68% groot. Deze wordt liefst in boekvorm (40%) genoten. Als tweede mogelijkheid 25%) wordt een lezing genoemd.

57% van de respondenten bezoekt geen culturele activiteiten en 30 % doet dat wel. Bijna de helft gaat daarvoor niet naar andere dorpen. De mensen bezoeken; koffieconcerten, muziekavonden, de kerstmarkt in het dorpshuis en uitvoeringen van zang/toneel en lezingen.

Men mist; exposities, workshop tekenen e.d., bibliotheek. Concerten en een leeshoek.

Men bezoekt in andere dorpen concerten, de bibliotheek, musea, theater en workshops zoals schilderen.

70 respondenten willen dat alle historische gebouwen behouden moeten worden . De molen (77) het kerkje (61) de smederij (25) de aardappelmeelfabriek (9) en de broodfabriek 5) worden daarbij genoemd.

58 % van de respondenten is tevreden over de recreatieve activiteiten maar 23 % niet.

Gemist worden:

1. braderie (17x)
2. feestweek (14x)
3. zeskamp (12x)
4. volleybaltoernooi (9x)

en: (vlooien)markt, manege, ander sporttoernooi (badminton, strandvolleybal), toertochten voor fietsers/motoren/wandelaars, wandelroute verkeersarm en goed verlicht, kerstverlichting op Noabersbadde, aanlegplaats boot/kano, disco.

Werk, Economie en Toerisme

Ruim 30 % is pensioengerechtigd en 45% is al dan niet als ondernemer werkzaam. Ongeveer 11 % leeft van uitkering. Het overgrote deel van de mensen (30%) heeft een minimum inkomen en maar ruim 5% een bovenmodaal inkomen. 17 % van de mensen ziet mogelijkheden om werk te creëren.

Top 6 van mogelijkheden voor creëren werkgelegenheid + ondernemers

Toerisme zoals fiets, kano, bootverhuur incl. ontwikkeling routes	19
Winkels zoals bakker, slager, huisverkoop (bio)groenten en creatieve zaken	10
Horeca	9
Renovatie van gebouwen en huizenbouw	4
Energieopwekking	3
Nieuwe vormen van zorg, diensten voor ouderen	3

Relatief veel mensen (47%) zien mogelijkheden voor toerisme zoals, Fiets- vaar- en wandelroutes, Boot/kanoverhuur, camping in allerlei soorten(ook naturisten en natuur) en met allerlei extra's, theetuin, verhuur boten en kano, waterrecreatie, horeca, park enz) B&B, trekkerhutten, (fietshotel in school) horeca, theetuin, winkeltjes, meer aanlegsteigers met voorzieningen(terrassen) goed groen onderhoud- bloembakken, bloeiende bermen en goed onderhouden tuinen, park maken van aardappelmeelfabriek met wandel/fietspaden, vijver, paarden en camping. Maar veel mensen willen geen toerisme. Ze noemden daarbij de volgende redenen. Dorp is te klein, niets te bieden, geen gezellige horeca/winkels en het dorp moet rustig blijven

Top 10 bestemmingen buitengebied

Bos/natuur	62
Bos/natuur + toeristische bestemming	36
Bos/natuur + akkerbouw + veeteelt	28
Bos/natuur + akkerbouw	21
Bos/natuur + toeristische bestemming + akkerbouw	13
Bos/natuur + toeristische bestemming + akkerbouw + veeteelt	10
Akkerbouw + veeteelt	7
Bos/natuur + veeteelt	7
Veeteelt	7
Akkerbouw	5

34 % wil de mogelijkheden voor toeristische recreatie versterken., 18% vind dit nu al voldoende. Meest genoemde mogelijkheden zijn:

1. Horeca (terras/restaurant/theehuis/bistro/koek en soepie, met name bij bijzondere locaties zoals kerkje/Appelhof/aan het water)
2. Vaarrecreatie voor boten en kano´s (aanlegplaatsen m.n. bij horeca, boottochten, kanoroutes, boot/kanoverhuur)
3. Kleinschalige overnachtingsmogelijkheden (bed&breakfast, (mini)camping, fietshotel, trekkershutten, camperplekken)
4. Fietsrecreatie (fietspaden, fietsroutes, fietstochten, fietspomp)
5. Wandelen (gemarkeerde wandelroutes, ook over particulier terrein, wandeltochten)

Daarnaast zijn er ook andere goede ideeën:

1. Ondernemersinitiatief is nodig evenals samenwerking (tussen aanbod/arrangementen en over de grens)
2. Informatie/PR/reclame/VVV
3. Gebruik maken van groen en kleinschalig landschap
4. Rustplekken creëren (bankje, picknicktafel)
5. Rondom water: zwemwater/strandje, waterskiën, waterfiets
6. Activiteiten, veelal aansluitend op de historie (markten, workshops, exposities, molenbezichtiging, aardappelmuseum, streek/natuurproductenverkoop)

11% van de respondenten noemde zaken die in de vragenlijst missen zoals buurtpreventie, krimp, kosten inleveren groenafval, invoeren hondenbelasting, glasvezel, parkje, grote kerstboom en verlichten mercedesbrug tijdens kerst, dorpstuin en pluktuin, oplaadpunt electrische auto's en fietsen.